

rendszerből”, azaz tőlünk nézve viszont megtalálható az ok, föllelhető a cél. S — egymásba ágyazott rendszereket feltételezve — folytathatjuk a sort egészen a Mindenig — mondja a há-lózatkutató. Ebből a perspektívából nézve kide-rül: a másokat szolgáló csendes munka az, ami a feladatunk. Ennek révén kapcsolódunk az (egy-előre ismeretlen, csupán hittel felfogható) Nagy Rendszerhez — mint az a bizonyos agyfehérje agyunk rendszeréhez —, így élhetjük túl a vál-ságokat, s az e túlélés érdekében végzett mun-kálkodásunk eredményei — a jótettek eredmé-nyei, a létrehozott értékek — hosszú távon is fennmaradhatnak s továbbhagyományozódhat-nak belőlünk. (*Kairosz Kiadó*, Budapest, 2010)

FARKAS CSABA

MAGYAR KATOLIKUS LEXIKON

Páratlan értékű, katolikus szellemű, magyar mű-velődéstörténeti lexikon alapsorozatának utolsó, 15. kötete látott napvilágot a közelmúltban. A és W, a görög ábécé első és utolsó betűje, az első és utolsó, a kezdet és a vég szimbóluma — ezzel kezdődik a szócikkek sora. A Szent István Társulat által 1993-ban indított *Magyar Katolikus Lexikon* tizenöt kötete 300 szerző munkája, 44 ezer cikket, körülbelül 60 ezer címszót tartalmaz. Még ebben az évben követi a pótkötet és az in-dexkötet.

A lexikon gerincét a *személyek* (pápák, kirá-lyok, püspökök, írók), az *események* (magyar és egyetemes történelem, egyháztörténelem), a *he-lyek* (országok, püspökségek, magyar egyházme-gyéy, plébániák, búcsújáró helyek), *intézmények* (szerzetesrendek, egyesületek, könyvkiadók), *fo-galmak* (filozófia, szentírásstudomány, liturgia, művészet, természettudomány) adják. Az eddig megjelent kötetek tartalmához hasonlóan a jelen kötet is a kétezer éves keresztény és az ezer éves magyar kultúrkincs összefoglalása. Az adatgaz-dag, példaértékű alapossgággal megírt ismerettár a magyar lexikonirodalom kiemelkedő szellemi teljesítménye. Hiátust pótol, hiszen — tudomá-som szerint — 1945 után Közép-Európában nem jelent meg ennél terjedelmesebb vallásos lex-i-kon. A korszerű magyar lexikonszerkesztési el-veket Szinyei József teremtette meg (*Magyar írók élete és munkái*. 1–14. köt. Budapest, 1890–1914), Gulyás Pál követte (*Magyar írók élete és*

munkái. Új sorozat. 1–6. köt. A–D. Budapest, 1939–1944), Viczián János fejlesztette tovább és rendezte sajtó alá a Gulyás-hagyatékot (eddig megjelent: *Magyar írók élete és munkái*. 7–19. kö-tet, Budapest, 1990–2002). Mindez azért érdemel említést, mert Diós István főszerkesztő munka-társa, Viczián János szerkesztő — aki vélemé-nyem szerint a magyar lexikonirodalom élő klasszikusa — lexikonkészítői tapasztalata, is-meretanyaga és tudása a magyar lexikonok szakmai színvonala fölé emeli a *Magyar Katoli-kus Lexikont*. Lexikonszerkesztési elvét még a Budán működött Harcsa utcai *Lexikon Műhely* (1990–1994) szellemi vezetőjeként megfogal-mazta, és itt a katolikus lexikon előszavában is olvashatjuk: „a létező tudásanyag friss, elfogulat-lan, rövid és tömör összegzését várja a használó, (...) a legfontosabb, pontos adatokat (...) értékelő közhe-lyek, töltelékszavak, egyéni vélemények általánosí-tása nélkül”.

Egyedülálló és lenyűgöző a lexikon elején 63 oldalon keresztül felsorolt *Irodalmi források* sok-rétűsége és gazdagsága. Az összehasonlító lex-i-konelemzés módszerével olvastuk az 1990 után magyar nyelven megjelent nagylexikonok (*Britannica Hungarica*. 1–19. köt. Budapest, 1994–2007, *Magyar nagylexikon*. 1–19 köt. Budapest, 1993–2004, és a *Révai új lexikona*. 1–18. köt. Szek-szárd, 1996–2006) azonos címszavairól írt szócik-keket a katolikus lexikon azonos szócikkeivel. A találmra kiválasztott *Somogy megye, vármegye* szócikke a *Britannicában* 1,5 hasáb a szakiroda-lom és a szerző feltüntetése nélkül, a *Magyar nagylexikonban* 3 hasáb, 2 tétel szakirodalom és a szerző kilétét nem tudjuk meg, a *Révai új lexiko-nában* 8,5 hasáb, 12 tétel szakirodalommal, szer-ző nélkül, a *Magyar Katolikus Lexikonban* 11 ha-sáb, 44 tétel szakirodalom és a cikk szerzőjének betűjele is megtalálható a szócikk végén. A föl-használó számára mindez a négy nagylexiko-nunk használhatóságára, pontosságára, igényes-ségére vet fényt.

A *Magyar Katolikus Lexikon* szerzői és szer-kesztői elérték kitűzött céljukat: elfogultságok-tól mentes, adatgazdag, hagyományaikat ápoló, magyar és egyetemes lexikont alkottak. Köszö-nettel tartozunk a kiadónak, a szerzőknek és szerkesztőknek áldozatos munkájukért, amivel gyarapították az értékes magyar ismerettárak sorát. (*Szent István Társulat*, Budapest, 1993–2010)

BODRITS ISTVÁN